

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
4.Bhar.290/2017/31.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2018. december 20. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A rossz minőségű termék forgalomba hozatalának büntette miatt az I. rendű vádlott és társa ellen indult büntetőügyben - az I. rendű és a II. rendű vádlottak védőjének másodfellebbezését elbírálva - a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2016. december 16. napján kihirdetett 9.Bf.928/2014/20. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlottakat - a fő- és mellékbüntetés kiszabása helyett - próbára bocsátja.

A próbaidő tartamát mindkét vádlott esetében 2 (kettő) évben állapítja meg.

A II. rendű vádlott utóneve helyesen: ...

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az első fokon eljáró Budakörnyéki Járásbíróság 5.B.581/2008/101. számú ítéletében az I. rendű vádlottat és a II. rendű vádlottakat a társtettesként elkövetett rossz minőségű termék forgalomba hozatalának büntette [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 292. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette.

A bűnjelek lefoglalását megszüntette, és azok megsemmisítését rendelte el, valamint megállapította, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Bf.928/2014/20. számú ítéletével megváltoztatta az ügyészi fellebbezés folytán felülbírált elsőfokú ítéletet, és mindkét vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett rossz minőségű termék forgalomba hozatalának büntetésében [korábbi Btk. 292. § (1) bekezdés].

Az I. rendű vádlottat 1 év 7 hónap szabadságvesztésre és 3 000 000 forint pénzmellékbüntetésre, a II. rendű vádlottat 1 év 3 hónap szabadságvesztésre és 1 000 000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte. A börtön fokozatú szabadságvesztés végrehajtását mindkét vádlott esetében 2 év próbaidőre felfüggesztette, továbbá rendelkezett a pénzmellékbüntetés átváltoztatásáról, a lefoglalt bűnjelek elkobzásáról és a bűnügyi költség viseléséről.

A másodfokú bíróság ítélete ellen az I. rendű vádlott és mindkét vádlott védője anyagi jogszabálysértés miatt, felmentés érdekében élt jogorvoslattal.

A harmadfokú nyilvános ülésen a védő indítványozta, hogy az ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg és a vádlottakat mentse fel az ellenük emelt vád alól.

A védő álláspontja szerint a másodfokú bíróság az első fokon eljáró bíróság által megállapított tényállást tekintette irányadónak, ennek ellenére téves következtetést vont le a termékek rossz minőségére. Egyetlen bizonyíték sem támasztotta alá, hogy a minőségmegőrzési idő lejártát követően a termékek minősége megváltozott volna. S.M.E. igazságügyi élelmiszer-biztonsági szakértő szerint a 2008-ban bűnjelként bevételezett mintákból 2013-ban már nem volt megállapítható, hogy az élelmiszerek 2006-ban fogyasztásra alkalmasak voltak-e.

Kiterjesztő értelmezésként értékelhető a másodfokú bíróság által hivatkozott jogszabályok alkalmazása, a bűnösségről történő döntés során kizárólag annak van jelentősége, hogy büntetőjogi értelemben mi számít rossz minőségűnek.

A fellebbviteli főügyészség képviselője a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt, arra hivatkozva, hogy a minőségmegőrzési határidő olyan jogi védelem, amely azt szavatolja, hogy a termék minősége a határidő lejáratáig fennáll.

A vádlottak javára bejelentett fellebbezések az enyhítésre irányulóan alaposak.

A másodfokú ítélet kihirdetése és a jogorvoslati nyilatkozatok megtételét követően, 2018. július 1-jén hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [a továbbiakban: Be.], és annak 868. § (1) bekezdésében írt átmeneti rendelkezésére tekintettel az ítéltáblának e törvényt kell alkalmaznia a másodfokú bíróság határozatának felülbírlata során.

Az ítéltábla a Be. 618. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését az azt megelőző elsőfokú és másodfokú bírósági eljárással együtt bírálta felül. Megállapította, hogy a harmadfokú eljárás törvényes előfeltétele a bűnösség kérdésében hozott ellentétes döntésekre figyelemmel mind az 1998. évi XIX. törvény 386. § (1) bekezdés a) pontjára, mind a Be. 615. § (1), (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel fennáll.

A harmadfokú bíróság megállapította, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok az eljárási szabályokat maradéktalanul betartották. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozott, mert felderített, hiánytalan, irathű és helytelen ténybeli következtetésektől mentes, így a tényállást - miként tette ezt a másodfokú bíróság - a Be. 619. § (1) bekezdése alapján az ítéltábla is irányadónak tekintette sérelmezett határozat felülbírlata során.

Rossz minőségű termék forgalomba hozatalának büntetettét az követi el, aki rossz minőségű terméket jó minőségű terméként értékesít, használatba ad, illetve forgalomba hoz, vagy ezek iránt intézkedik [korábbi Btk. 292. § (1) bekezdés].

A kötelezően alkalmazandó nemzeti szabvány hatálya alá nem tartozó termék akkor rossz minőségű, ha rendeltetészerűen nem használható, vagy használhatósága jelentős mértékben csökkent [korábbi Btk. 294. § (1), (2) bekezdés].

A termék az ipari és a mezőgazdasági termék (termény), akár nyersanyag, akár félélmiszer vagy készáru [korábbi Btk. 137. § 11. pont].

A rossz minőségű termék forgalomba hozatala büntetnének védett jogi tárgya - miként a piac szereplőinek védelmét szolgáló egyéb tényállások többségének is (kivételem például az áru hamis

megjelölésének büntette) - a fogyasztók érdekeinek védelme.

A büntető ítélkezési gyakorlatban nemcsak keretdispozíciók esetén kerülhet sor más jogágazatok jogi normáinak figyelembe vételére. Például a bíróságok az adóbefizetési kötelezettség nem teljesítésében megnyilvánuló költségvetési csalások esetében az elkövetési időt az adójogszabályok rendelkezései alapján határozzák meg.

A büntető törvény a védett jogi tárgy kapcsán eleve nem határozza meg a fogyasztó fogalmát, ezért a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt [a továbbiakban: Ftv.], különösen annak a fogyasztóra vonatkozó értelmező rendelkezését [Ftv. 2. § e) pontja] szükségképpen alkalmazni kell. Ugyanez állapítható meg a termék felhasználhatóságával kapcsolatban is.

Ezért nincs akadálya, hogy a bűncselekmény elkövetési tárgya (rossz minőségű termék) és annak fogalmi meghatározása során az ítélkezési gyakorlat - a korábbi Btk. 294. § (2) bekezdése mellett - az Ftv., vagy éppen a termékek jelölésére és forgalomba hozatalára vonatkozó egyéb jogszabályok rendelkezéseit is figyelembe vegye.

A fogyasztóvédelmi törvény elkövetés idején hatályos rendelkezései a fogyasztók életének, egészségének és biztonságának védelme érdekében előírták, hogy a forgalmazó nem hozhat forgalomba olyan árut, amelyről tudja vagy a rendelkezésére álló tájékoztatás vagy szakmai ismerete alapján tudnia kellene, hogy az áru nem biztonságos [Ftv. 3. § (3) bekezdés]. Jelen ügyben nem merült fel, hogy a kérdéses élelmiszer-termékek ne lettek volna biztonságosak, ugyanakkor a fogyasztóvédelmi törvény a fogyasztók vagyoni érdekeinek védelmét is előírja, többek között az áru címkézésére vonatkozó jogszabályi előírások megsértésében vagy a nem megfelelő minőségű áru forgalomba hozatalában megnyilvánuló magatartásokkal szemben [Ftv. 6. § a) és h) pontok].

Az áru címkéjének - az áru jellegétől és rendeltetésétől függően - tartalmaznia kell az áru rendeltetésszerű használhatóságának vagy minőségmegőrzésének várható időtartamát [Ftv. 10. § (2) bekezdés c) pont]. Az élelmiszerek jelöléséről szóló 19/2004. (II.26.) FVM-ESZCSM-GKM együttes rendelet 10. § (1) bekezdése szerint az élelmiszerek minőségmegőrzési időtartama az az időtartam, ameddig az élelmiszer a tulajdonságait helyes tárolási körülmények között megőrzi.

A minőségmegőrzési idő elteltével az élelmiszer garantált minőségének és egyedi tulajdonságainak megléte nem vélelmezhető; bár - miként a másodfokú bíróság erre is helyesen hivatkozott - ez nem jelenti azt, hogy a termék ne lenne elfogyasztható, illetve a fogyasztó számára egészségi kockázattal járna az élelmiszer elfogyasztása. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a fogyasztó életét, testi épségét vagy egészségét veszélyeztető termék szándékos forgalomba hozatala akár súlyosabb bűncselekmény megállapítását eredményezheti.

A másodfokú bíróság jogi álláspontját valóban alátámasztják a lejárt minőségmegőrzési idejű élelmiszerek eladótérből való kivonására, és - a megsemmisítésig vagy az újraforgalmazás engedélyezéséig történő - elkülönített tárolására vonatkozó jogszabályi rendelkezések is [1/1997. (I.17.) IKIM rendelet 4. § (2) bekezdés]. A 2007. július 18. napjáig hatályban volt IKIM rendelet szabályozásából levezethető az a vélelem, hogy a lejárt minőségmegőrzési idejű élelmiszer felhasználására már nem kerülhet sor, az ismételt forgalomba helyezés kizárólag akkor lehetséges, ha azt a vizsgálati minta ellenőrzését követően az illetékes hatóság (állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás) engedélyezi.

Újraforgalmazási engedély hiányában a lejárt felhasználhatóságú termék az elkövetéskor hatályos, a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény 3. § a) pontja szerint - figyelemmel az 1. számú melléklet Q3 pontjára is - hulladéknak minősült.

Egyébként a 2008. szeptember 1-jén hatályba lépett, az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 15. § (2) bekezdése eleve szigorúbb előírást tartalmaz, ezek szerint a lejárt minőségmegőrzési idejű élelmiszer nem hozható forgalomba élelmiszerként.

A fentiekből megállapíthatóan, a tényállásban írt élelmiszerek a minőségmegőrzési idő lejártát követően - újraforgalmazási engedély hiányában - még csökkentett áron sem kerülhettek forgalomba, azok felhasználhatósága tehát kizárt volt [korábbi Btk. 294. § (2) bekezdés]. Ebből következően a másodfokú bíróság okszerűen minősítette a vádlottaknak a lejárt minőségmegőrzési idejű élelmiszerek forgalomba hozatalában, illetve a forgalomba hozatal iránti intézkedésben megnyilvánuló magatartását tényállásszerűnek.

A bűncselekmény jogi minősítése is törvényes. Nem volt indokolt az elbírálás idején hatályos büntető törvény, a 2012. évi C. törvény alkalmazása, ugyanis e törvény a rossz minőségű termék forgalomba hozatalának büntetést a jelentős mennyiségre vagy az üzletszerű elkövetés mint minősítő körülmények fennállása esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni. Ezzel szemben az elkövetés idején hatályban volt büntető törvényben e bűncselekménynek még nem volt minősített esete (csak a három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő „alapesete”), így a korábbi Btk. alkalmazása a vádlottak szempontjából mindenképpen kedvezőbb.

A másodfokú bíróság által a büntetéskiszabás során feltárt és értékelt bűnösségi körülmények helyesbítésre, illetve kiegészítésre nem szorulnak.

Az időmúlás értékelésénél nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tény, hogy a másodfokú bíróság ítéletének felülbírálatáig további két év telt el. Az eljárás ésszerű időn belüli befejezésének követelménye a tisztességes eljárás részjogosítványa [2/2017. (II.10.) számú AB határozat], és jelen ügyben a büntetőeljárás jelentős elhúzódása nem a vádlottak magatartására vezethető vissza.

A bűncselekmény elkövetése és annak jogerős elbírálása között eltelt közel tizenkét éves időmúlásra figyelemmel, az ítéletábra úgy ítélte meg, hogy a büntetlen előéletű vádlottakkal szemben büntetés kiszabása szükségtelen és - a bűncselekmény konkrét tárgyi súlyára, büntetési tételére is figyelemmel - aránytalan szankció lenne. Alaposan feltehető, hogy a büntetés célja - a másodfokú bíróság által kiszabott fő- és mellékbüntetés helyett - a korábbi Btk. 72. § (1) bekezdése szerinti intézkedéssel is elérhető. Ezért az ítéletábra a vádlottakkal szemben próbára bocsátást alkalmazott, amelynek próbaidejét a korábbi Btk. 72. § (5) bekezdése alapján határozta meg.

A próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni, ha a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt, valamint ha a próbaidő előtt elkövetett bűncselekmény miatt a próbaidő alatt a próbára bocsátottat elítélik [korábbi Btk. 73. § (2) bekezdés].

A másodfokú bíróság helyesen és törvényesen rendelkezett a lefoglalt bűnjelek elkobzásáról és a bűnügyi költség viseléséről.

Ezért a Be. 620. § (1) bekezdésének második fordulata alapján az ítéletábra nyilvános ülésen a fellebbezéssel megtámadott másodfokú határozatot a büntetések vonatkozásában a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyéb rendelkezései tekintetében - az I. rendű vádlott személyi adatainak pontosítása mellett - a Be. 623. §-a szerint helybenhagyta.

Az ítéletábra határozata elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2018. december 20.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.
a tanács elnöke

Dr. Lőrinczy Attila István s.k.
előadó bíró

Dr. Németh Nándor s.k.
bíró

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Bf.928/2014/20. számú ítélete - a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.290/2017/31. számú határozata folytán - 2018. december 20. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2018. december 20.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.
a tanács elnöke